

Werkblad 'Wat vind jij?' – Moeten er meer referenda komen in de gemeente?

Lees het artikel (*Minister zet streep door herindeling Landgraaf-Heerlen*) en beantwoord de vragen:

1. Wat voor referenda zijn er?

In de gemeente Landgraaf spraken de inwoners zich in een raadplegend referendum uit tegen een herindeling met de gemeente Heerlen.

2. Wat is een raadplegend referendum?

3. Wat gebeurde er naar aanleiding van het referendum?

Lees het artikel (*Betoog: Referendum is een waardevolle aanvulling*) en beantwoord de vragen:

4. Noem de twee belangrijkste punten van kritiek die het lokale referendum krijgt?

5. Onderzoeker Koen van Krieken vindt het lokale referendum toch waardevol. Waarom is een referendum volgens hem een waardevolle aanvulling?

6. Soms wordt een referendum gehouden waarbij de uitslag later ongeldig wordt verklaard. Dit gebeurde bijvoorbeeld in Rotterdam. Waarom werd dit referendum ongeldig verklaard?

Nos.nl, 8 december 2017

Minister zet streep door herindeling Landgraaf-Heerlen

De Limburgse gemeenten Heerlen en Landgraaf gaan niet fuseren. Minister Kajsa Ollongren van Binnenlandse Zaken heeft dat besloten na een advies van de Raad van State.

Het adviesorgaan van de regering stelde de minister voor het wetsvoorstel over de herindeling niet in te dienen, omdat de provincie Limburg niet zorgvuldig is omgegaan met een open overleg erover. Ollongren gaat hierin mee.

Het kabinet gaat in de toekomst kijken naar een nieuwe poging tot een herindeling van de hele regio Parkstad. Heerlen en Landgraaf maken daar deel van uit, net als elf andere gemeenten in het zuidoosten van Limburg. Het kabinet erkent de noodzaak om de bestuurskracht in de regio te vergroten.

Langer tegen

De gemeente Landgraaf was al langer tegen een fusie met buurgemeente Heerlen. In een raadplegend referendum sprak ruim driekwart van de stemmers zich uit tegen een samengaan, maar nu komen er gemengde reacties uit Landgraaf. "Moreel zijn we winnaar, al zijn er eigenlijk geen winnaars", zegt wethouder Freed Janssen tegen L1. Hij staat open voor een meer omvattende herindeling.

Heerlen is groot voorstander van een fusie. Deze gemeente betreurt het besluit van Ollongren. Volgens Heerlen hebben meerdere rapporten 'onomstotelijk uitgewezen' dat een herindeling noodzakelijk is. De gemeente geeft aan dat zij er alles aan heeft gedaan om een samenwerking van de grond te krijgen.

Goed plan

De uitnodiging van het kabinet voor een overleg om de herindelingsdiscussie in de Parkstad-regio verder te brengen, lijkt Heerlen een goed plan. "Daarbij blijft een betere aanpak van de sociale en economische achterstanden de belangrijkste prioriteit, maar tegelijkertijd is dit ook een gezamenlijke uitdaging voor het Rijk, provincie en gemeenten", zo staat in een verklaring.

Nu de herindeling in Heerlen en Landgraaf van de baan is, gaan de gemeenteraadsverkiezingen gewoon door. Net als in de meeste andere gemeenten in het land zijn deze verkiezingen op 21 maart.

<https://nos.nl/artikel/2206585-minister-zet-streep-door-herindeling-landgraaf-heerlen>

Betoog: Referendum is een waardevolle aanvulling

VNG Magazine nummer 19, 6 december 2019

Koen van der Krieken, promovendus Tilburg University

Op lokaal niveau werkt het referendum goed. Juist omdat er geen wettelijke eisen worden gesteld aan de wijze waarop inwoners bevestigd worden, kunnen gemeenten creatief zijn, schrijft promovendus Koen van der Krieken.

‘Bent u voor of tegen de Woonvisie Rotterdam?’ Deze vraag kreeg de Rotterdamse bevolking op 30 november 2016 in een raadgevend referendum voorgelegd. Ruim 72% van de opgekomen kiezers stemde tegen de gemeentelijke plannen. De opkomst bleef steken op 16,9%. Hierdoor werd de uitslag ongeldig verklaard. Voor een rechtsgeldige uitslag moest 30% van de kiezers opdagen. Het gemeentebestuur kon de Woonvisie doorzetten.

Sinds het eerste referendum in Hillegom in 1906, over de vraag of de jaarlijkse kermis plaats moest maken voor een volksfeest, zijn nog 215 lokale referenda georganiseerd, zoals dat in Rotterdam. De meeste daarvan zijn gehouden na de jaren negentig van de vorige eeuw. Alleen al uit deze hoeveelheid blijkt dat het lokale referendum past binnen een vertegenwoordigend stelsel als het Nederlandse. Mits goed geregeld, kan het referendum hier een waardevolle aanvulling op zijn.

Kritieken

Het Nederlandse lokale referendum neemt internationaal gezien een bijzondere positie in. Het instrument is niet wettelijk verankerd, waardoor gemeenten relatief veel vrijheid hebben bij de inrichting ervan. En daar wordt door gemeenten ook creatief gebruik van gemaakt. Dat doen ze vooral om tegemoet te komen aan de nadelen van het referendum. Zo wordt vaak gezegd dat het weinig ruimte laat voor het compromis. De uitslag vertaalt zich in een ‘voor’ of ‘tegen’. Het instrument leidt dan tot een oversimplificatie van complexe vraagstukken.

Een tweede kritiek gaat over de geldigheidsquorums. De opkomsthempel leidt ertoe dat een deel van de kiezers om strategische redenen thuisblijft. Voorstanders van de voorgelegde plannen zouden door te stemmen de kans vergroten dat de vereiste opkomsthempel wordt gehaald. Daarmee neemt ook de kans toe dat de tegenstanders met een geldige uitslag ‘winnen’. Door thuis te blijven, vergroten de voorstanders hun eigen winstkansen. Dit wordt de no-show paradox genoemd.

Alternatieven

De gemeentelijke referendumpraktijk in Nederland laat twee reële oplossingsrichtingen zien voor deze twee kritieken. De helft van de lokale referenda kent geen traditioneel patroon van één vraag met als enige mogelijke antwoorden ‘voor’ of ‘tegen’. Zo kregen kiezers bij 76 referenda meerdere alternatieven voorgelegd. Binnen deze groep zijn er drie gemeenten geweest die hebben geëxperimenteerd met alternatieve procedures voor het vaststellen van de uitslag, omdat zij meer dan twee alternatieven aan kiezers voorlegden. Het gevaar bestaat dat bij één vraag met meer dan twee antwoordalternatieven het ‘winnende’ alternatief, met relatief de meeste stemmen, door een meerderheid van de kiezers als slechtste alternatief wordt beschouwd.

Tweemaal is daarom de stemprocedure approval voting toegepast, waarbij kiezers op zoveel opties konden stemmen als zij wilden. Het antwoord met de meeste stemmen was de winnende

ProDemos

optie. Eenmaal is de stemprocedure preferential voting toegepast, waarbij kiezers hun preferenties ten aanzien van verschillende alternatieven konden ordenen in volgorde van hun voorkeur. De winnende optie was de optie met een absolute meerderheid, na eventuele herverdeling van stemmen van minder populaire alternatieven.

Als antwoord op de no-show paradox hebben veel gemeenten ervoor gekozen geen geldigheidsquorum te hanteren (37% van de referenda). Het bijkomende argument hiervoor is dat de uitslag van referenda in Nederland louter adviserend is. Raadsleden stemmen zonder last. Een quorum wekt de schijn van bindendheid en kan daardoor de adviserende uitslag doorkruisen. Een drempel is dan niet wenselijk. Een alternatief is de uitkomstdrempel, waarbij een meerderheid van de kiezers voor één van de antwoordalternatieven moet stemmen én deze meerderheid een bepaald percentage van het totale electoraat dient te vormen.

Kortom: zet het referendum niet aan de kant vanwege de twee vermeende kritieken rondom oversimplificatie en de no-show paradox. De rijke lokale referendumpraktijk laat zien dat deze punten goed ondervangen kunnen worden. Hier kan veel van geleerd worden, ook op nationaal niveau.

Koen van der Krieken is promovendus aan Tilburg University en gemeenteraadslid (D66) in Tilburg.

<https://vng.nl/artikelen/betoog-referendum-is-een-waardevolle-aanvulling>

Werkblad 'Wat vind jij?' - Doet jouw gemeente genoeg voor jongeren?

Lees het artikel (*Wat is de Jongerenraad – gemeentewestland.nl*) en beantwoord de vragen:

1. Heel veel gemeenten hebben een jongerenraad. Hierboven zie je een voorbeeld. Heeft jullie gemeente een jongerenraad?

2. Zo ja: wat doet jullie jongerenraad?
Zo nee: zou je een jongerenraad willen? Waarom wel/niet?

Lees het artikel (*6-tips-om-een-jongerenraad-succesvol-te-maken*) en beantwoord de vragen:

3. Deze website bevat 6 tips voor als een gemeente een jongerenraad wil starten. Wat vind jij de belangrijkste tip? Waarom?

4. Zoek op internet naar de leden van de gemeenteraad in jouw gemeente. Hoeveel leden zijn er onder de 27 jaar?

Jongerenraad

www.gemeentewestland.nl

Wat is de Jongerenraad

De Jongerenraad Westland bestaat op het moment uit 18 leden in de leeftijd van 15 tot en met 23 jaar. We vergaderen ongeveer één keer per maand op het gemeentehuis. Onderwerpen die wij bespreken zijn o.a. feestweken, openbaar vervoer en hangjongeren. Per onderwerp zijn er ongeveer 2 tot 4 leden die een advies schrijven. Ons doel is om per jaar minimaal twee goede adviezen te sturen naar de gemeenteraad.

We geven elke jongere in de gemeente Westland een stem! Je bent daarom altijd welkom om een vergadering van ons bij te wonen, en om daarna eens met één van de leden te praten over een bepaald onderwerp. Als je er niet bij kan zijn, kun je ons altijd mailen.

Vergaderingen

De vergaderingen worden digitaal gehouden en beginnen altijd om 19:00 uur.

<https://www.gemeentewestland.nl/gemeenteraad-en-college/gemeenteraad/jongerenraad.html>

6 tips om een jongerenraad succesvol te maken

Younginspiration.nl – 27 september 2017

Een jongerenraad is in. Veel gemeenten hebben een jongerenraad of willen er een. Een pronkstuk waarmee je laat zien dat je de mening van jongeren belangrijk vindt. Het idee van een jongerenraad is simpel: de jongerenraad heeft als doel de gemeente gevraagd en ongevraagd te adviseren over onderwerpen die jongeren aangaan. De gedachte is dat beleid dat aansluit bij de belevingswereld van jongeren meer kans van slagen heeft. Kortom, een win-win situatie voor gemeente en jongeren. Toch is veel jongerenraden geen lang leven gegeven. Zonde, want een jongerenraad kan een uitstekende manier zijn om jongerenparticipatie te laten slagen. Hoe dan wel? Young Inspiration geeft je 6 tips die je daarbij helpen.

1. Jongerenraad: Geen doel, maar middel

Een jongerenraad is een middel om jongerenparticipatie te stimuleren, maar geen doel op zich. Het is een illusie dat je met een jongerenraad alle jongeren bereikt. Of dat ze volledig representatief voor alle jongeren in de gemeente zijn. Is dat erg? Nee, want daarvoor kun je andere vormen van participatie inzetten. Vormen die beter aansluiten bij andere jongeren in de gemeente. En de jongerenraad kan je adviseren over de manier waarop je jongeren invloed kunt geven: jongerenparticipatie dus. Bouw samen aan andere succesvolle manieren van jongerenparticipatie. Een jongerenraad is er 'slechts' één van.

2. Stel gerichte doelen

De jongerenraad kan veel doen. Zij kunnen over van alles en nog wat advies geven. Houd die vrijheid vooral in het eerste jaar beperkt. In de gemeente Diemen begeleid ik de jongerenraad. De jongeren praten het liefst over alles mee. En dan verlies je snel de focus en kost het op den duur te veel tijd. Het werkt beter om bijvoorbeeld vast 5 onderwerpen op de agenda te zetten. Uiteraard in overleg met jongeren. Dan weet de jongerenraad wat zij in ieder geval moet doen en weet jij wat je kunt verwachten. Begeleid ze daarnaast in het bereiken van hun achterban en het creëren van een goed team. Daar hebben ze in het eerste jaar al hun handen vol aan.

3. Bied structuur, maar stuur niet

Achter een succesvolle jongerenraad zit goede begeleiding. Biedt daarbij structuur, maar stuur niet te veel. Help ze op weg om hun taken te goed te doen, denk mee in de eerste adviezen die ze geven en zorg voor de eerste stappen in goede team-building. En werk in alles met jongeren samen. Zo zorg je dat ze snel echt aan de slag gaan met dat wat belangrijk is. Je zult zien dat de jongeren het heel snel zelf oppakken en je aan de zijlijn staat.

4. Werk echt samen in een jongerenraad

Werken met jongeren vraagt om de juiste mindset. Je moet open staan voor wat jongeren willen, en hoe ze dat willen. Luister niet alleen naar het advies van de jongerenraad, maar werk ook samen aan beleid. Draagvlak voor beleid wordt vergroot als jongeren zich vertegenwoordigd voelen en als zij serieus worden genomen. En doe het echt, niet alleen voor de vorm. Daarmee laat je zien dat een jongerenraad niet alleen voor de 'show' is, maar ook invloed heeft op beleid. Geef terugkoppeling over wat je met hun inbreng doet. En werk aan de juiste mindset. Dat gaat niet vanzelf.

5. Zet peer-to-peer onderzoek in

Het is van belang te weten wat er speelt bij jongeren. Je jongerenraad kan dat voor je uitzoeken. Zij kunnen uitstekend onderzoek doen onder hun buurtgenoten. Peer-to-peer onderzoek noemen we dat. We ontdekten in de gemeente Diemen hoe goed deze onderzoeksmethode werkt. Ook voor de jongerenraad werkt het goed. De jongerenraad weet wel waar hun achterban zit. Je hoeft hen alleen maar te helpen om goede onderzoekers te worden. Je bereikt snel veel jongeren, krijgt de meest waardevolle informatie terug en jongeren vinden het leuk om te doen. Voorwaarde is dat je de jongeren begeleidt in wat belangrijk is en wat niet. En kijk af hoe het in de praktijk werkt. Daar leer je zelf weer van.

6. Houd het leuk

Jongeren willen dat wat ze doen waarde heeft. Dat het, naast dat je nuttig bezig bent, leuk is om te doen. Dat jongeren zich met trots lid kunnen noemen. Zo zorg je ervoor dat ze meer hun best doen om de gemeente te adviseren over onderwerpen die er volgens hen toe doen. Geef bijvoorbeeld extra aandacht door een bloemetje te geven bij de benoeming, organiseer eens een 'pizza sessie' met de raad, gewoon om elkaar beter te leren kennen, en complimenteer de jongeren spontaan eens met wat ze doen. Die aandacht maakt trots.

<https://younginspiration.nl/6-tips-om-een-jongerenraad-succesvol-te-maken-2/>

Werkblad 'Wat vind jij?' – Doet jouw gemeente genoeg tegen kansenongelijkheid?

Lees het artikel (*Corona is het sein voor het aanpakken van kansenongelijkheid – vng.nl*) en beantwoord de vragen:

1. Op welke manier verergerde corona de kansenongelijkheid? Noem twee voorbeelden.

2. Gemeenten kunnen volgens van den Muijsenbergh helpen met het 'verbinden van domeinen'. Wat bedoelt ze daarmee?

3. Noem twee oplossingen die van den Muijsenbergh heeft voor gemeenten om kansenongelijkheid te bestrijden.

Corona is het sein voor het aanpakken van kansenongelijkheid

Vng.nl, 2021

Een wake-upcall en een niet te negeren aanleiding om in actie te komen tegen de grote verschillen tussen arm en rijk. Zo beschouwt Maria van den Muijsenbergh de coronacrisis. De crisis verergerde de kansenongelijkheid, maar biedt ook kansen.

Maria van den Muijsenbergh is hoogleraar Gezondheidsverschillen aan de Radboud Universiteit, Thijs Bol is onderwijssocioloog aan de UvA. Ze zien beiden een rol voor gemeenten om kansenongelijkheid aan te pakken. De kwetsbaarste mensen kregen het 't hardste voor hun kiezen in de coronacrisis. Van den Muijsenbergh en Bol schetsen welke maatregelen en acties gemeenten kunnen nemen om de verschillen te verkleinen. 'Werk samen met mensen in achterstandswijken om de ondersteuning te verbeteren.'

Hoe groot zijn de verschillen tussen mensen onderaan de sociale ladder en die aan de bovenkant?

Van den Muijsenbergh vertelt dat de lage inkomens tweemaal zo vaak covid-19 kregen als de hoge. Ze hebben bovendien een groter sterfterisico. Dit is in lijn met het gegeven dat de armste inwoners gemiddeld 7 jaar eerder overlijden. 'Ongunstige sociale omstandigheden beïnvloeden de gezondheid,' verklaart Van den Muijsenbergh. Armoede leidt tot stress die de kans vergroot op sommige ziektes, een ongezonde leefstijl en minder goede gezondheidsvaardigheden. Voorzieningen op het terrein van gezondheid zijn niet altijd goed toegankelijk. Zo is de covid-19-vaccinatie voor migranten of daklozen soms ingewikkeld,' zegt Van den Muijsenbergh. 'Je moet je digitaal aanmelden en de priklocaties liggen vaak ver weg.'

In het onderwijs is de tendens ook dat de zwakke kinderen harder worden geraakt. Toen de scholen dicht gingen, waren hoogopgeleide ouders beter in staat hun kinderen te helpen dan laagopgeleide. Bij een onderzoek zei 80% van de hogeropgeleiden hun kinderen te kunnen helpen, tegen 40% van de laagopgeleiden. ‘Wanneer de school dicht gaat, worden de verschillen tussen gezinnen nog belangrijker,’ zegt Thijs Bol. ‘Uit een vergelijking van toetsresultaten met het jaar vóór de lockdown bleek dat kinderen met laagopgeleide ouders anderhalf keer minder hadden geleerd dan kinderen met hoogopgeleide ouders. Ze waren vaak kennis verloren, waren achteruit gegaan.’

Wat kunnen gemeenten doen?

Van den Muijsenbergh noemt als eerste extra aandacht voor bestaanszekerheid. ‘Gemeenten doen weliswaar veel aan schuldhulpverlening, maar de verbinding tussen verschillende domeinen kan veel beter. Gezondheidsproblemen en schuldenproblematiek gaan vaak samen.’ Van den Muijsenbergh weet van een stuk of 30 gemeenten dat ze werken met een Gemeentepolis, een ziektekostenverzekering die problemen wegneemt waar minima tegenaanlopen. ‘Dat mensen zorg mijden vanwege het eigen risico of omdat ze niet zijn verzekerd voor fysiotherapie.’

Ingewikkelde procedures zijn een bron van stress voor mensen onderaan de ladder. Gemeenten kunnen de eigen procedures kritisch onder de loep nemen. Zijn die voor iedereen begrijpelijk? Ook belangrijk is dat er persoonlijk loket is waar mensen terecht kunnen. Van den Muijsenbergh noemt als voorziening de formulierenbrigade; vrijwilligers in de wijk helpen mensen met onbegrijpelijke brieven van instanties. ‘Het is heel erg belangrijk voor het zelfbewustzijn van mensen dat ze er toch uitkomen, net zoals het fnuikend is wanneer je een boete krijgt omdat je een toeslag niet goed hebt aangevraagd.’

Het allerbelangrijkste vindt Van den Muijsenbergh dat gemeenten in achtergestelde wijken samenwerken met de mensen die er wonen. ‘Investeer daarin, vraag mensen wat er in de wijk nodig is en zorg dat ze dicht bij huis terecht kunnen voor een vraagbaak en ondersteuning.’

Wat kunnen gemeenten doen tegen kansenongelijkheid in het onderwijs?

De rol van gemeenten is secundair; schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderwijs. Maar 2 dingen kunnen gemeenten wel doen, zegt Bol. In de eerste plaats speelt de problematiek meestal niet alleen op school, maar ook thuis. ‘De gemeente heeft een belangrijke rol in het coördineren van de verschillende pilaren. Hoe kunnen kinderen op verschillende fronten worden geholpen? De rol van de gemeente is het verbinden van de domeinen.’

De andere opgave voor gemeenten is het bij elkaar brengen en coördineren van wat er op scholen gebeurt. Voor het Nationaal Onderwijsprogramma is € 8,5 miljoen beschikbaar, een klein deel daarvan gaat naar gemeenten (€ 118 per leerling in het PO en VO). Bol ziet dat scholen de extra middelen in korte tijd moeten uitgeven. ‘Scholen gaan van alles proberen. Gemeenten kunnen overzicht creëren; wat gebeurt er op de scholen? Wat kunnen ze van elkaar leren? Het is belangrijk om een gezamenlijke route te ontdekken zodat de scholen niet allemaal een eigen kant uitsturen.’

Wat is de call to action aan gemeenten?

Bol roept gemeenten op hun rol in het onderwijs te nemen en gezamenlijkheid te organiseren. ‘Hoe zorg ik dat elk kind gelijke kansen krijgt? Gemeenten zijn niet gebaat bij grote verschillen tussen scholen. De scholen met veel zorgleerlingen hebben meer last hebben van het lerarentekort. Gemeenten kunnen zich daarover buigen door te stimuleren dat scholen samenwerken aan oplossingen. Een verbindende rol.’

(...)

<https://vng.nl/artikelen/corona-is-het-sein-voor-het-aanpakken-van-kansenongelijkheid>

Werkblad 'Wat vind jij?' – Gemeentes mogen niet verplicht fuseren

Lees het artikel (*Rosmalen als voorbeeld van een 'geslaagde coup' na verplichte gemeentefusie*) en beantwoord de vragen:

1. Waarom zijn de inwoners van Nuenen tegen de fusie met de gemeente Eindhoven?

2. Kleine gemeentes verzetten zich vaak hard tegen fusies met grotere gemeentes. Hoe deed Rosmalen dit? Was dit verzet succesvol?

3. Er zijn mensen die vinden dat grotere gemeentes verder van de mensen af staan dan kleinere gemeentes. Ben jij het hier mee eens?

Rosmalen als voorbeeld van een 'geslaagde coup' na verplichte gemeentefusie

ROSMALEN/NUENEN - Nuenen moet tegen wil en dank fuseren met Eindhoven. Kan het dorp straks een factor van belang worden in het Eindhovense stadsbestuur? Zeker. Vraag het maar na in Rosmalen.

BD, Frank van den Heuvel, 07-02-2018

Het leidde op woensdagavond 29 november 1995 tot heel wat gegniffel in de huiskamers van rechtgeaarde Rosmalenaren. Ze mochten dan wel opgeslokt worden door het grote, grijpgrage Den Bosch, maar de stem van het dorp zou niet zomaar vervagen. Bij de eerste gezamenlijke verkiezingen, een maand voor de definitieve fusie, werd Rosmalens Belang de sensationele winnaar. Met liefst tien zetels kwam de lokale fractie in de Bossche gemeenteraad. Een regelrechte coup.

Verzetsmodus

Ralf Stultiëns, fractievoorzitter van Nuenens grootste partij W70, zal ongetwijfeld al eens gedagdroomd hebben over zo'n scenario. Stel je voor: Nuenen dat straks de dienst uitmaakt in Eindhoven. Maar de lokale partij zit vooralsnog in de verzetsmodus en gaat eerst alles in het werk stellen om een door de provincie opgelegde herindeling te voorkomen.

De weg naar een fusie is immers nog lang en voert langs verschillende stations. De Rosmalenaren weten er alles van. Ze stonden vijf jaar lang op de barricaden om de gevreesde 'annexatie' te voorkomen. Met manifestaties, discussies, een intensieve lobby, acties en zelfs een heuse protesttocht naar Den Haag.

De sentimenten die toen door Rosmalen waarden, zijn nu in Nuenen te horen. Eindhoven is volgens vele Nuenenaren immers vooral uit op nieuwbouwwijk Nuenen-west. „Ook Den Bosch wilde toen meer bouwgrond. De Groote Wielen in Rosmalen zou de grote uitbreidingswijk worden”, vertelt Sjef van Creij, Rosmalenaar en nu met de eenmansfractie Gewoon Gedreven lid van de Bossche raad. „,Ook baarde de financiële positie van Den Bosch zorgen. De stad kwam net uit de Stienstra-affaire (een conflict met een projectontwikkelaar, schade tachtig miljoen euro, red.). Rosmalen zelf was rijk en mocht de Bossche problemen gaan oplossen, zo was de gedachte.”

Fusie

Het Rosmalens verzet mocht uiteindelijk niet baten. Op 12 september 1995 viel de hamer. Met twee stemmen verschil (34 tegen 36) koos de Eerste Kamer voor een fusie. De verkiezingszege was daarna een ultieme laatste oprisping van de vrijheidsstrijd. Met tien zetels vormde Rosmalens Belang plots een ongekend machtsblok in de Bossche raad. De stadse fracties werden gedecimeerd.

Iedereen realiseerde zich toen al dat de machtsgreep was gebaseerd op proteststemmen. De opkomst in Rosmalen was 68 procent, in Den Bosch slechts 40. Bij de eerste reguliere verkiezingen, twee jaar later, normaliseerden de verhoudingen enigszins, maar Rosmalens Belang ('Bleef ouw Eige' luidde de campagneslogan) bleef met zes zetels de grootste. „De emotie ebde langzaam weg”, zegt huidig fractievoorzitter Antoon de Groot. „Vier jaar later hadden we vier zetels en rond dat aantal zitten we nu al jaren, heel stabiel.”

Rosmalens Belang heeft zich in de voorbije twintig jaar proberen om te turnen tot een partij voor héél Den Bosch. „Waarbij het behouden van de eigen identiteit, de eigenheid van wijken en dorpen nog altijd de rode draad is in ons programma.” Maar nog altijd komt 80 tot 85 procent van de achterban van de partij uit Rosmalen. De Groot: „Er is weleens geopperd om de naam aan te passen. Minder Rosmalens te maken. Maar dat is toch nog een brug te ver.”

Blijven vechten

Rosmalen is ook na de herindeling blijven vechten voor het eigen karakter. En vriend en vijand moeten beamen: dat is gelukt. Het dorp is geen buitenwijk van Den Bosch geworden, maar nog altijd een gemeenschap op zichzelf, met een actief verenigingsleven. „De mensen voelen zich nog altijd Rosmalens”, zegt Van Creij. „De gemeenschapszin is veel groter dan in de stad. Als er iets moet gebeuren, zetten ze in een dorp sneller de schouders eronder. Vrijwilligers zijn sneller gevonden. De stadse houding is toch meer van: nou gemeente, wat kunnen jullie voor ons doen?”

Van Creij is kritisch op de effecten van de fusie. „Misschien zijn grote nadelen uitgebleven, maar voordelen zijn er ook niet geweest. Dus ik zou tegen Nuenen zeggen: verzet je, trek alle registers open!” Daar kijkt De Groot iets anders tegenaan. „Ik snap de zorgen, maar je kunt niet zeggen dat Rosmalen er veel slechter van is geworden. Gezien alle taken die op gemeenten afkomen, moet je je afvragen of je die op deze schaal nog professioneel en verantwoord vorm kunt geven. Maar als er een fusie komt, blijf dan wel knokken voor je eigen identiteit. Desnoods vanuit de Eindhovense raadszaal, zoals wij dat vanuit Den Bosch doen.”

<https://www.bd.nl/s-hertogenbosch/rosmalen-als-voorbeeld-van-een-geslaagde-coup-na-verplichte-gemeentefusie~a3f9884b/>

Werkblad 'Wat vind jij?' - Burgemeester direct kiezen?

Lees het artikel (*Betoog: Referendum is een waardevolle aanvulling*) uit Trouw en beantwoord de vragen:

1. Waarom is het burgemeestersreferendum een fiasco geworden?

Lees het artikel (*Nog geen gekozen burgemeester in Nederland is niet uniek*) en beantwoord de vragen:

2. In dit artikel staat dat Nederland al een gekozen burgemeester heeft. Wat bedoelt de schrijver?

Lees het artikel (*Een benoemde of een gekozen burgemeester*) en beantwoord de vraag:

3. Welk argument vind jij het sterkst?

Referendum burgemeester Utrecht draait uit op fiasco

Het referendum over de nieuwe burgemeester van Utrecht is een debacle geworden. Aleid Wolfsen kreeg de meeste stemmen, maar veel waren het er niet.

Trouw, 11 oktober 2007

Kiezers bleven massaal weg of stemden blanco uit protest tegen het ontbreken van een echte keuze. Beide kandidaten voor het burgemeesterschap, Tweede Kamerlid Aleid Wolfsen en VNG-bestuursvoorzitter Ralph Pans, zijn lid van de PvdA, en dat is in Utrecht erg slecht gevallen.

Nog geen 10 procent van de 223.000 stemgerechtigde Utrechters ging gisteren naar de stembus. Door de lage opkomst is de uitslag van het referendum ongeldig; als drempel gold een opkomst van 30 procent. Vandaag neemt de gemeenteraad van Utrecht een besluit wie van de twee kandidaten wordt voorgedragen om in januari burgemeester Annie Brouwer op te volgen.

Zoals verwacht heeft Aleid Wolfsen de meeste stemmen gekregen: 60 procent, tegen 23 procent voor Pans. Daarmee heeft Wolfsen nog niet automatisch de voorkeur van de gemeenteraad. Veel fracties bepalen pas vandaag hun standpunt.

Wolfsen betreurt de lage opkomst, maar „dat wil niet zeggen dat je niet gedragen en gesteund wordt”. Pans verwacht dat de nieuwe burgemeester door het mislukte referendum een moeizame start zal maken. Hij pleitte eerder voor het openbreken van de procedure rond het referendum om de Utrechters uit twee kandidaten van verschillende politieke partijen te laten kiezen. Burgemeester Brouwer ziet de 'bedroevend lage' opkomst als een 'totale afwijzing' van het referendum. De campagne heeft zo'n 900.000 euro gekost.

Na Utrecht zal Eindhoven waarschijnlijk de laatste gemeente zijn die burgers via een referendum laat kiezen uit twee kandidaat-burgemeesters. Het Rijk geeft vanaf januari namelijk geen subsidie meer. Minister Vogelaar, inwonster van Utrecht, heeft gisteren niet gestemd. Zij is het niet eens met het referendum als middel om een burgemeester te kiezen. De mogelijkheid van een burgemeestersreferendum is in 2001 ingevoerd. Sindsdien hebben zeven gemeentes er gebruik van gemaakt.

<https://www.trouw.nl/nieuws/referendum-burgemeester-utrecht-draait-uit-op-fiasco~b38110ed/>

Nog geen gekozen burgemeester in Nederland is niet uniek

EenVandaag, 14-11-2018, Jur Peppels

Rob Jetten van D66 zorgde er met zijn bijdrage in de Eerste Kamer voor dat de benoeming van burgemeesters uit de grondwet wordt geschrapt. Voor ons land uniek, maar daar buiten niet echt. VVD-prominent Frits Huffnagel beweerde namelijk in Pauw dat Nederland één van de laatste landen zonder gekozen burgemeester is. Maar is dat inderdaad zo?

Hoogleraar bestuurskunde Bas Denters van de Universiteit Twente snapt de discussie niet helemaal. Nederland heeft volgens hem namelijk al een gekozen burgemeester. "We hebben een systeem van een indirect gekozen burgemeester, via de gemeenteraad. Dat komt in veel andere landen ook voor."

Direct of indirect gekozen

De direct gekozen burgemeesters kom je lang niet overal in Europa tegen, legt universitair hoofddocent bestuurskunde Linze Schaap uit. "Er zijn inderdaad twee types, indirecte verkiezingen via de gemeenteraad en burgemeesters die door de bevolking worden gekozen. Dat is dus de rechtstreekse verkiezing van een burgemeester. Als we dat laatste onder de 'gekozen' burgemeester verstaan, dan kun je niet zeggen dat bijna alle landen zo'n systeem hebben."

Schaap geeft ook nog wat voorbeelden van de stand van zaken in Europa. "Als we naar de ons omringende landen kijken, dan zie je in Duitsland bijna overal een rechtstreeks gekozen burgemeester. Engeland heeft zowel rechtstreeks gekozen als indirecte systemen. Frankrijk en Spanje hebben alleen burgemeesters die door de gemeenteraad zijn aangesteld. Dus het is zeker niet zo dat ze in de landen om ons heen allemaal rechtstreeks gekozen worden."

Niet het laatste land

Het is duidelijk, Nederland loopt op dit gebied zeker niet achter, zoals Frits Huffnagel beweerde in Pauw. Dat komt dus door twee redenen: Nederland heeft al gekozen burgemeesters, weliswaar indirect, én ook de rechtstreeks gekozen burgemeesters zijn lang niet overal in Europa de norm.

Dat neemt niet weg dat veel Nederlanders er voor zouden zijn als de burgemeester direct wordt gekozen. 57 procent van de leden van het EenVandaag Opiniepanel vindt dat Nederland over zou moeten gaan op het direct kiezen van burgemeesters.

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/nog-geen-gekozen-burgemeester-in-nederland-is-niet-uniek/>

Een benoemde of een gekozen burgemeester

Parlement.com

De burgemeester wordt in Nederland nog door de Kroon benoemd. Dat gebeurt op voordracht van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties na een aanbeveling van de gemeenteraad. De minister kan de aanbeveling voor benoeming of ontslag alleen om zwaarwegende redenen weigeren, maar in de praktijk gebeurt dat vrijwel nooit.

Met enige regelmaat stond deze 'kroonbenoeming' ter discussie en gingen er stemmen op om de burgemeester door de burgers te laten kiezen. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn de democratische legitimiteit en een beoogde sterkere positie van de burgemeester. Tegenstanders vinden echter dat de burgemeester boven de partijen moet staan en dat hij daar beter toe in staat is als hij benoemd blijft door de Kroon.

Voorwaarde voor een gekozen burgemeester is een wijziging van de Grondwet. Die bepaalt in artikel 131 dat de burgemeester door de Kroon wordt benoemd. Een dergelijke wijziging van de Grondwet om de benoeming van de burgemeester bij gewone wet mogelijk te maken, is op 20 november 2018 door de Eerste Kamer aanvaard en op 21 december 2018 in werking getreden.

https://www.parlement.com/id/vhnnmt7jydz/een_benoemde_of_een_gekozen_burgemeester

Werkblad 'Wat vind jij?' - Vind jij dat de landelijke regering geld moet geven aan lokale partijen?

Lees het artikel (*Vijf vragen over de financiering van politieke partijen*) en beantwoord de vragen:

1. Leg uit waarom lokale politieke partijen geen subsidie krijgen.

Lees het artikel (*Lokale partijen willen ook landelijke subsidie: 'Gelijke monniken, gelijke kappen'*) en beantwoord de vragen:

2. De voorzitter van de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) zegt 'gelijke monniken, gelijke kappen'. Wat bedoelt hij met deze uitspraak?

3. Noem een gevolg van het ontbreken van extra financiering vanuit de landelijke overheid.

Vijf vragen over de financiering van politieke partijen

Lokalepolitiekepartijen.nl, 06 oktober 2021

1. Wat is de Wet financiering politieke partijen?

In de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) staan de regels over hoe de € 25 miljoen die beschikbaar is voor politieke partijen, over deze partijen wordt verdeeld. Alle landelijke politieke partijen met een zetel in de Eerste of Tweede Kamer en ten minste 1.000 leden die € 12,- per jaar betalen, komen in aanmerking voor financiering. De Wfpp is in 2018 geëvalueerd. Naar aanleiding van de evaluatie wordt de Wfpp gewijzigd. Belangrijkste veranderingen zijn strengere regels en meer transparantie voor giften aan politieke partijen. De wijzigingen worden eind oktober 2021 besproken in de Tweede Kamer.

De subsidie aan politieke partijen bestaat uit vier delen: een algemeen deel voor de politieke partij zelf, een deel voor het politiek-wetenschappelijk instituut van de partij, een deel voor de jongerenorganisatie van de partij en een deel voor buitenlandse activiteiten van de partij. Uit het algemene deel kunnen landelijke partijen de volgende activiteiten betalen:

- politieke vormings- en scholingsactiviteiten;
- informatievoorziening;
- onderhoud contacten met zusterpartijen buiten Nederland en ondersteuning van hun vormings- en scholingsactiviteiten voor die partijen;
- activiteiten die participatie van jongeren bij politiek bevorderen;
- werving, selectie en begeleiding van politieke ambtsdragers;
- activiteiten voor verkiezingscampagnes.

2. Waarom vallen onafhankelijke lokale partijen niet onder de wet?

Onafhankelijke lokale politieke partijen komen niet in aanmerking omdat zij niet aan de voorwaarden voldoen: ze hebben geen zetel in Eerste of Tweede Kamer en hebben onvoldoende leden.

3. Hoeveel financiering ontvangen landelijke partijen en hoe verdelen zij dat onder lokale afdelingen?

De verdeelsleutel voor de financiering is gebaseerd op een basisbedrag, een bedrag per Kamerzetel en een bedrag per lid.

Landelijke partijen kunnen naar eigen inzicht en volgens eigen regels de subsidie gebruiken en overboeken naar lokale afdelingen. Sommige partijen maken weinig tot niets over. Hier komt ook de uitspraak vandaan van sommige lokale afdelingen ‘dat zij ‘ook’ geen subsidie krijgen’. Feit blijft dat politieke vorming en scholing, het betrekken van jongeren, werving en selectie en activiteiten voor verkiezingscampagnes wel degelijk uit de subsidie van de Wfpp wordt betaald. Ook de landelijke campagneactiviteiten voor de gemeenteraadsverkiezingen.

4. Waarom is het belangrijk dat lokale partijen ook toegang krijgen tot subsidie?

Een sterke democratie is gebaat bij een gelijk speelveld van politieke partijen, die een gelijke mogelijkheid hebben om de kiezers te informeren, jongeren te betrekken en hun kandidaten te werven en selecteren, goed voor te bereiden en te begeleiden.

5. Oproep!

Eind oktober vergadert de Tweede Kamer over de wijzigingen in de Wet financiering politieke partijen. Het Kennispunt werkt samen met de VNG, Unie van Waterschappen en anderen om de landelijke politieke partijen op te roepen een gelijk speelveld te creëren voor alle politieke partijen. Jan van Zanen, voorzitter van de VNG, deed deze oproep al.

Wat kunt u doen? Informeer uw lokale en regionale krant over het ongelijke speelveld tussen politieke partijen. En deel de oproepen die het Kennispunt de komende weken gaat publiceren op social media.

<https://lokalepolitiekepartijen.nl/nieuws/vijf-vragen-over-de-financiering-van-politieke-partijen/>

Lokale partijen willen ook landelijke subsidie: ‘Gelijke monniken, gelijke kappen’

Het is niet fair dat lokale politieke partijen geen subsidie krijgen uit Den Haag en zelden een burgemeester leveren, vinden veel van die plaatselijke partijen. ‘Gelijke monniken, gelijke kappen’, zegt oud-burgemeester Peter den Oudsten van Groningen, voorzitter van een adviesgroep van de VNG.

De Volkskrant, Bart Dirks, 10 juni 2020

Zijn alle politieke partijen in de gemeenteraad gelijk? Niet als het gaat om subsidie voor scholing, ledenwerving, onderzoek en campagnes. Dat budget – 10 miljoen euro algemene subsidie plus 6 miljoen voor wetenschappelijke bureaus en jongerenorganisaties – gaat uitsluitend naar raadsfracties die ook in de Tweede Kamer zitten. Lokale partijen moeten zelf op zoek naar geld bij particulieren of de plaatselijke middenstand.

En hoewel lokale politieke partijen 30 procent van alle raadszetels vervullen, zijn er maar weinig burgemeesters voortgekomen uit de ‘localo’s’. Ook dat moet anders, zegt Peter den Oudsten. De voormalige burgemeester van Meppel, Enschede en Groningen (zelf PvdA) leidde een expertiseteam van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Waarom worden lokale partijen qua financiering anders bejegend dan landelijke partijen in de gemeenteraad?

‘Goede vraag, want er is eigenlijk geen verschil. Ze doen hetzelfde werk, ze kleuren het politieke landschap in al hun diversiteit. Lokale en landelijke partijen in de raad zijn dus volstrekt gelijkwaardig en dus hebben ze allemaal recht op dezelfde subsidie. Gelijke monniken, gelijke kappen.’
Hebben landelijk partijen geen zin om de subsidie voor hun raadsfracties te moeten delen met de lokale partijen?

‘Dat zou goed kunnen. Vaak ontstaan partijen vanwege lokale thema’s die zij op de agenda zetten. En vaak zijn het afsplitsingen van bestaande, landelijke partijen. Dat kan gevoelig liggen. Gevolg is dat lokale partijen niet altijd als gelijkwaardig worden gezien.’

Waarom kaart de Vereniging van Nederlandse Gemeenten dit thema juist nu aan?

‘Binnenkort wordt de Wet financiering politieke partijen aangepast. Ons advies is een handreiking aan de Tweede Kamer en minister Ollongren van Binnenlandse Zaken. Een ruime Kamermeerderheid steunt de motie-Jetten (D66) die 9 miljoen euro extra wil voor de ondersteuning van parlementariërs en partijen. Maar daarin staat niets over lokale partijen. Ik vind dat veelzeggend. Eerlijk gezegd denk ik dat landelijke partijen bang zijn dat hun centen verwateren als ze de subsidie met lokale partijen moeten delen.’

Lokale partijen bezetten 30 procent van alle raadszetels. Waarom leveren ze nauwelijks burgemeesters?

‘Ervaren wethouders krijgen lol in hun werk en zien dat hun talent ligt in besturen. Getalenteerde wethouders van landelijke partijen komen dankzij de trainingen, opleidingen en de lobby van hun partij sneller onder de aandacht van de commissaris van de koning (die sollicitanten voor burgemeestersvacatures beoordeelt, red.). Dat verschil met lokale partijen zou je moeten opheffen.’

Misschien hebben politici van lokale partijen alleen interesse in de ambtsketen van hun eigen gemeente?

‘In de afgelopen twintig jaar is het volgens mij maar één of twee keer gebeurd dat een wethouder in de eigen gemeente burgemeester is geworden. Als wethouder ben je immers politiek actief, je gaat op inhoud de discussies aan, terwijl je daar als burgemeester meestal boven staat. Daarom is het in de praktijk voor alle wethouders een grote stap om in eigen stad burgemeester worden. Maar een ervaren wethouder, ook van een lokale partij, kan uitstekend elders burgemeester worden. Helaas worden de talenten bij lokale partijen minder vaak gescout.’

Waarom pleit u in dit verband niet voor de gekozen burgemeester? Of ligt dat te gevoelig bij de VNG?

‘Nou, dat ligt in het hele land gevoelig. Zelfs D66 heeft de gekozen burgemeester in de ijskast gezet. Ik was er ook ooit voorstander van, maar ben er genuanceerder over gaan denken. Juist de neutraliteit, dat boven de partijen staan, dat wordt gewaardeerd aan een burgemeester. Als je de burgemeester gaat kiezen, wordt het een politieke functionaris. Ik schat zo maar in dat daar geen meerderheid voor is op dit moment.’

(...)

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/lokale-partijen-willen-ook-landelijke-subsidie-gelijke-monniken-gelijke-kappen~b85231c7/>

Werkblad 'Wat vind jij?' - Wat weegt zwaarder? De openbare orde of demonstratierecht?

Bekijk het filmpje van Zondag met Lubach en beantwoord de vragen:

[Demonstraties - Zondag met Lubach \(S04\)](#)

1. In Nederland heb je het demonstratierecht. Heb jij wel eens gedemonstreerd?

2. De politie en de burgemeester mogen tijdens een demonstratie ingrijpen. Wat vind jij hiervan?

3. Er zijn mensen die vinden dat het demonstratierecht zo wordt ingeperkt. Wat vind jij?
